

Vize ochrany přírody na Soutoku – shrnutí potřeb a řešení

Antonín Krása, David Horal, Vladan Riedl, Petr Slavík a další

Oblast Soutoku je krásná

Tamní příroda nesmírně bohatá

© Zdeněk Hanč

- EVL Soutok–Podluží 9714 ha, EVL Niva Dyje 3249 ha
- nejzachovalejší komplex panonských lužních lesů (91F0, 91E0) a nížinných nivních luk (6440, 6510) v rámci ČR
- přibližně 900 druhů rostlin, z toho cca 50 zvláště chráněných
- stovky druhů živočichů – cca 130 zvláště chráněných (např. pijavka lékařská, brouci, obojživelníci, ptáci)

Ramsar: Mokřady dolního Podyjí

Problémy hojné, některé řešitelné

- **ochránit maximum stávající biodiverzity**
 - konkrétní stanoviště, druhy a společenstva
- **zajistit jejich dlouhodobé přežití**
 - neřešíme jen okamžitou situaci, ale plánujeme na desítky let dopředu
- **naplnit požadavky EU na ochranu vybraných fenoménů**
 - aktuálně již ČR překračuje lhůtu k naplnění povinnosti o zajištění ochrany, hrozí infringement; nechceme a nemůžeme platit pokuty a přijít o dotace

- skloubit požadavky a potřeby ochrany přírody s bohatými zkušenostmi lesníků všude tam, kde je to možné
 - nezpochybňujeme, že lesníci svému řemeslu rozumí, a lesy zde potřebujeme
- někde však musíme preferovat mimoprodukční funkce lesa, nákladnější postupy apod.
 - zachování současné biodiverzity není s konvenčním produkčním lesnictvím vždy slučitelné

- forma ochrany EVL – vychází z jednotné metodiky pro ČR*
- zvláštní územní ochrana je nezbytná u území, kde:
 - *by absence speciálního managementu vedla k poškození nebo zhoršení stavu předmětu ochrany (speciálním managementem se nemyslí běžný způsob hospodaření)*
 - *je vhodným managementem ponechání samovolnému vývoji*
- v EVL na Soutoku se vyskytují předměty ochrany, které tento speciální přístup vyžadují

* Metodický pokyn AOPK ČR, 2009: Výběr vhodné formy ochrany pro EVL

- obecné možnosti zajištění ochrany území, respektive předmětů ochrany EVL (Soutok-Podluží a Niva Dyje)
 - velkoplošná ochrana: CHKO
 - síť maloplošných ZCHÚ
 - alternativně smluvní ochrana

- různé formy nabízejí více či méně vhodné nástroje k dosažení cíle, který je ale stále stejný: zachování příznivého stavu z hlediska ochrany

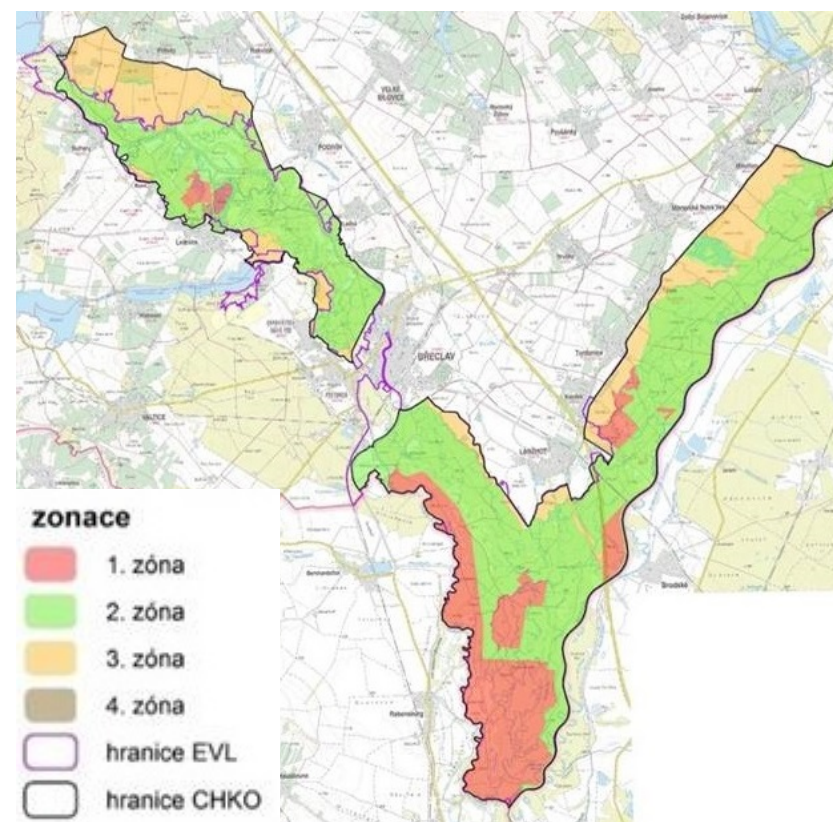

- dosud pouze 10 MZCHÚ:
 - NPR Cahnov – Soutok (1949), NPR Ranšpurk (1949), PR Skařiny (1956), PR Stibůrkovská jezera (1994), PR Františkův rybník (1994), NPR Křivé jezero (1973), NPP Pastvisko u Lednice (1990), NPR Lednické rybníky (1953), PP Jezírko Kutnar (1956), PP Květné jezero (1988)
- snaha o vyhlášení od r. 1972 (původně jako rozšíření CHKO Pálava)
- od r. 2005 EVL a PO
- 2008 zadání MŽP na vypracování návrhu CHKO včetně sítě MZCHÚ
- 2012 zadání MŽP na přípravu návrhu sítě MZCHÚ jako způsobu ochrany EVL (v NV ochrana formou NPR, NPP, PR a PP)
- 2016 zadání MŽP na vypracování návrhů na vyhlášení NPR Lanžhotské pralesy a NPP Soutok
- 09/2016 a 02/2017 jednání KÚJMK a AOPK ČR
- 05/2017 dvakrát terénní šetření za účasti KÚJMK, AOPK ČR a LČR s.p.
- 05/2017 alternativní návrh LČR s.p.

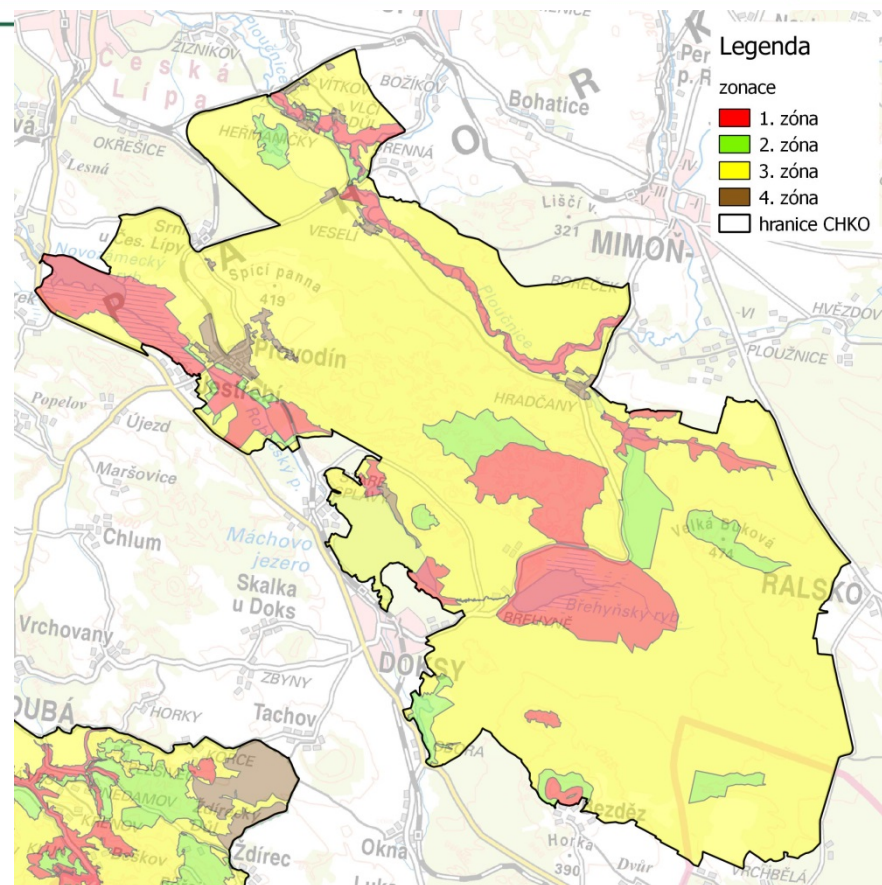
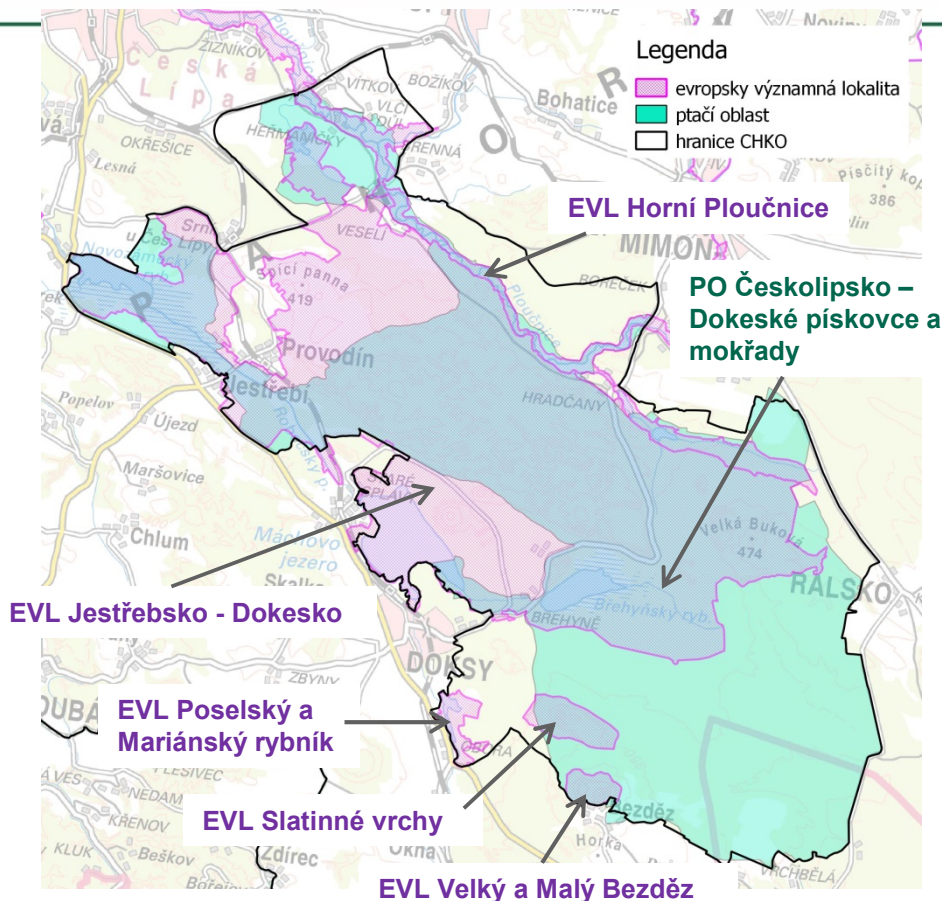
Původní varianta: CHKO Soutok

- řada zřejmých výhod:
 - 1 partner pro jednání v celém území
 - ochrana většiny navrhovaných MZCHÚ zajištěna zonací
- MŽP se o vyhlášení pokusilo, ale neuspělo
- AOPK ČR považuje tuto variantu za nejekonomičtější a pro region nejzajímavější

Příklad dobré praxe: CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

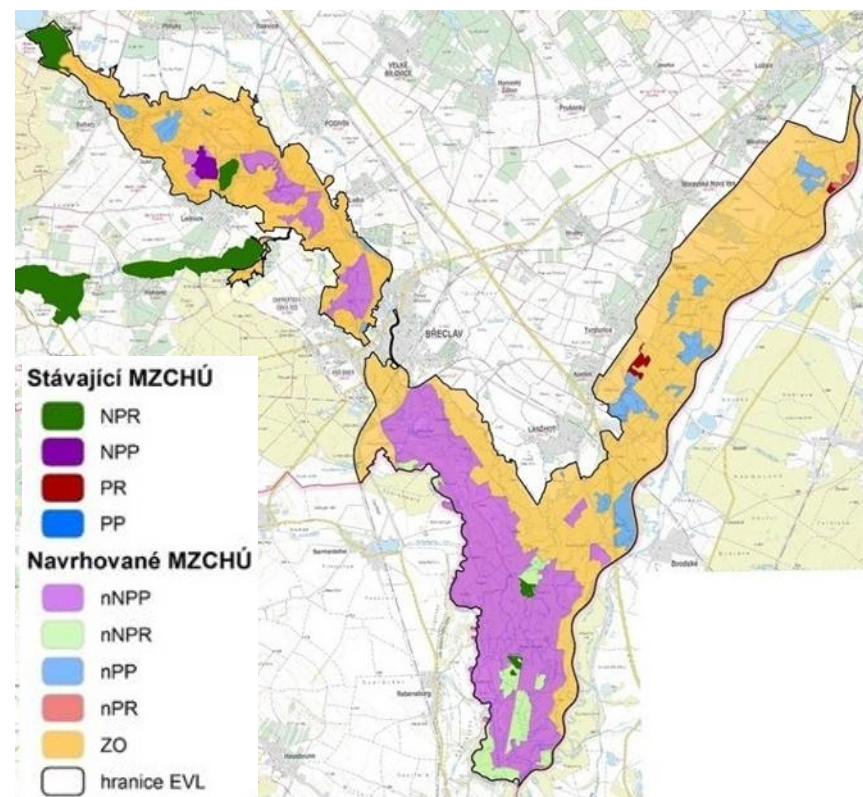

- EVJ Jestřebsko – Dokesko:** zajištěno zonací + stávající MZCHÚ
- EVJ Horní Ploučnice:** zajištěno zonací + stávající MZCHÚ
- EVJ Slatinné vrchy:** zajištěno zonací
- EVJ Poselský a Mariánský rybník:** zajištěno zonací
- EVJ Velký a Malý Bezděz:** zajištěno stávajícím MZCHÚ

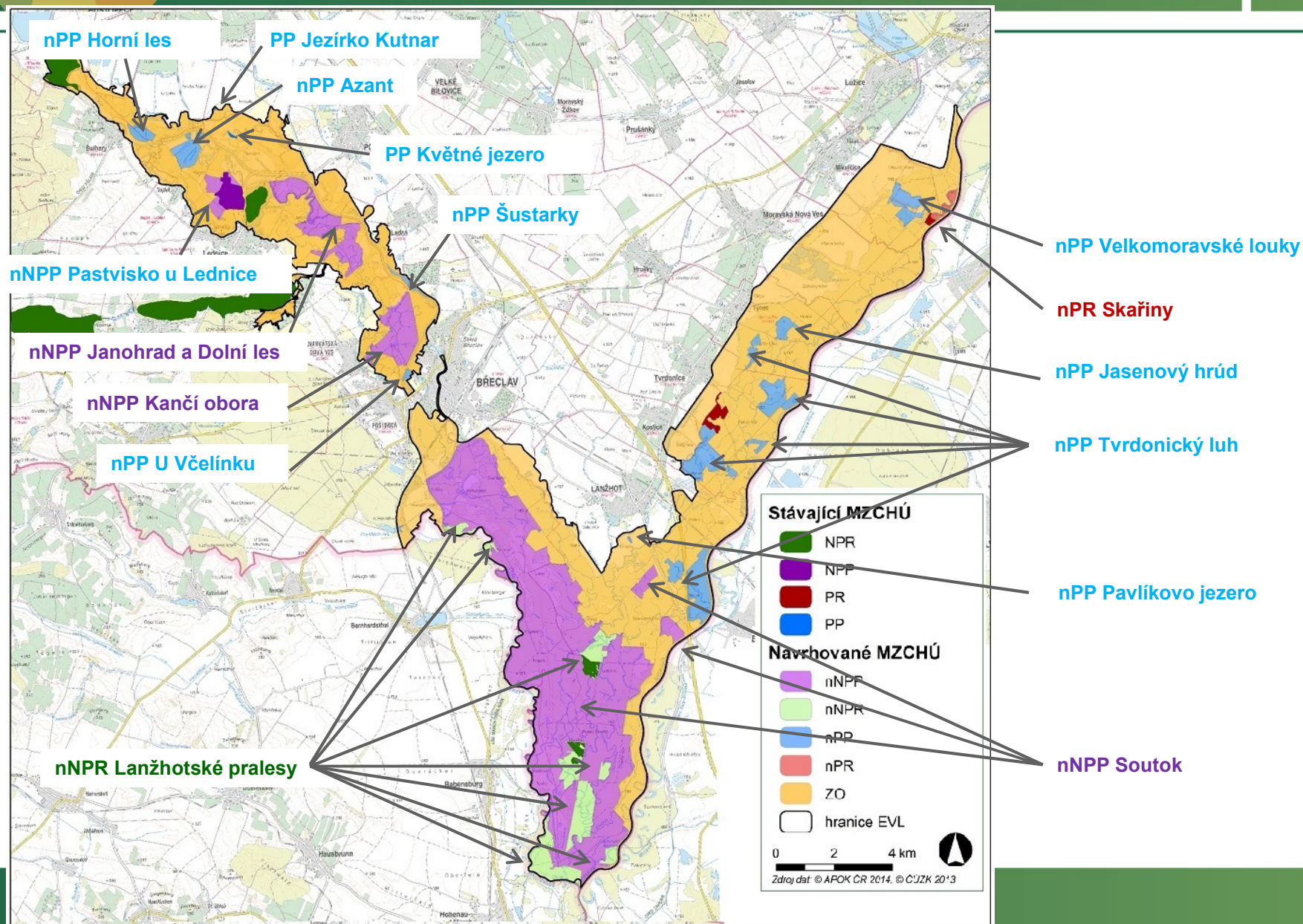
Sít' maloplošných ZCHÚ

- organizačně výrazně složitější:
 - 4 různé OOP (AOPK ČR, KÚ, MŽP, ORP)
 - potřeba nově vyhlásit nebo výrazně rozšířit 15 MZCHÚ
 - vyznačování v terénu
- **povinnost dle nařízení vlády č. 318/2013 Sb. ve znění pozdějších předpisů**

Navrhovaná síť MZCHÚ

Základní teze navrhovaného manag.

	NPR	NPP
cíl	lesní společenstva tvrdého a měkkého luhu v samovolném vývoji, klidový režim	biotop s druhy vázanými na světlé DB lesy
management	primárně bezzásahovost	aktivní hospodaření
výchova	do 80 let výchova (úprava druhové skladby)	intenzivní výchova - prosvětlené porosty
obnova	lokální zásahy v případě nutnosti (jinak bez zásahu) - omezení sezónních aktivit	dlouhá obnova s přítomností světlých lesů
	SZ lokality - po rozpadu obnova DB	v konečné fázi ponechání výstavků
	J lokality - samovolný vývoj	odstupňovaná dle vzdálenosti od hotspotů biokoridory se světlými lesy
JS porosty	nad 80 let samovolný vývoj	možné vychovávat téměř bez omezení, možnost rekonstrukcí porostů
	do 80 let prostorově omezená výchova v závislosti na přítomnosti PO (i rekonstrukce)	ihned lze začít s odstraňováním chřadnoucích JS v porostech nad 80 let

NPR Lanžhotské pralesy

NPR Lanžhotské pralesy

Navržená výměra: 451,2 ha

Nespojitá soustava nejzachovalejších a reprezentativních částí lužního lesa s převažujícími porosty tvrdého i měkkého luhu pralesovitého charakteru a pomalu tekoucích i stojatých vod v oblasti Soutoku.

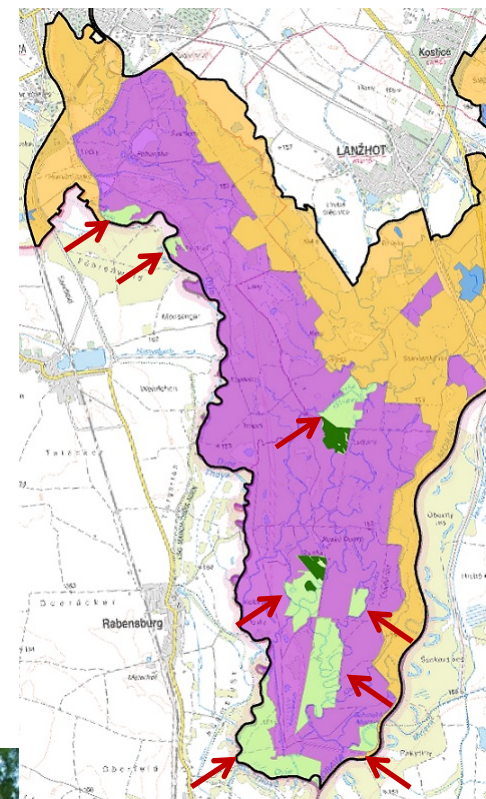
Několik oddělených dílčích částí : Cahnov, Dlouhý hrúd, Kladnické struhy, Pajdové kúty, Ranšpurk, Sekulská Morava, Soutok Moravy a Dyje, U Pěkné lípy.

Předměty ochrany v EVL:

L2.3, L2.4, T1.7, V1F, bobr evropský, bolen dravý, čolek dunajský, drsek menší, drsek větší, hořavka duhová, hrouzek běloploutvý, ježdík dunajský, ježdík žlutý, klínatka rohatá, kuňka ohnivá, lesák rumělkový, ostrucha křivočará, páchník hnědý, piskoř pruhovaný, sekavec, tesařík obrovský, velevrub tupý, vydra říční

Předměty ochrany v PO:

čáp bílý, luňák hnědý, luňák červený, včelojed lesní, raroh velký, lejsek bělokrký, žluna šedá, strakapoud prostřední, ledňáček říční

Hospodářská opatření v lesích NPR

1/A: jednoetážové dubové porosty 74 ha

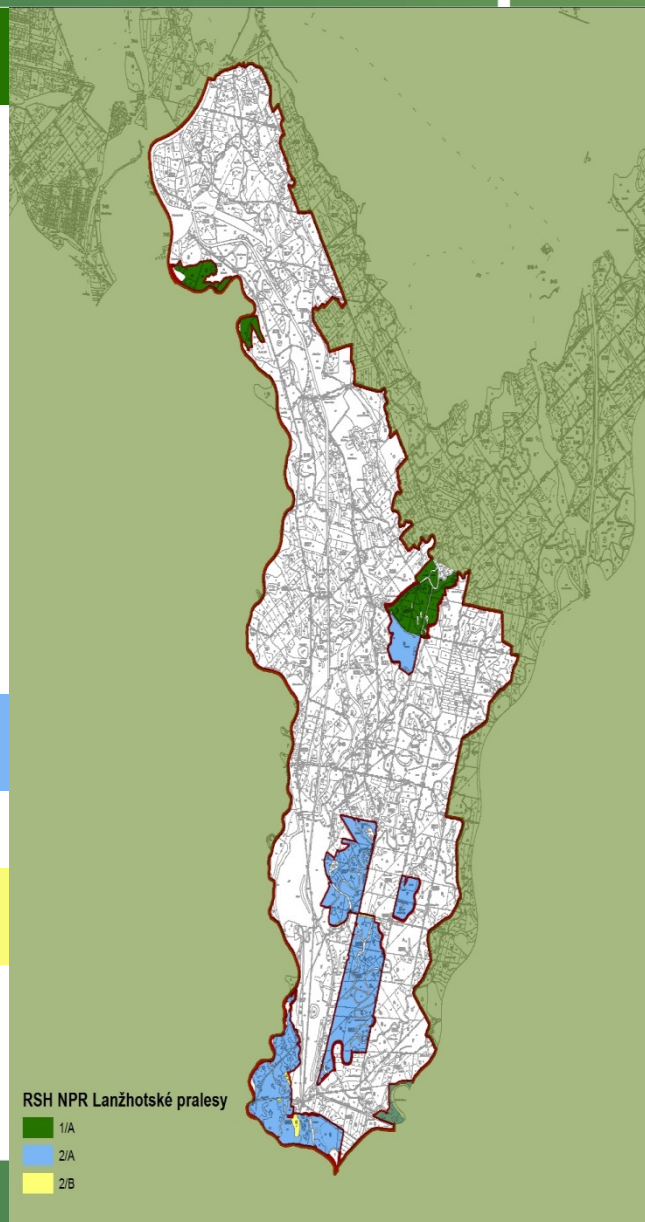
Maximálně eliminovat lidský vliv do celkového rozpadu porostů. V případě celkového rozpadu porostů (tedy pokud se zcela rozpadne hlavní etáže s cílovými dřevinami a následně při nedostatečné cílové druhové skladbě dřevin ve spodní etáži (vzniklé po přirozené obnově) maloplošná holosečná obnova prostřednictvím DB a ostatních dřevin stanovištně přirozené skladby bez použití mechanizované přípravy půdy a plochy před zalesněním.

2/A: víceetážové DB porosty 300 ha

Ponechání samovolnému vývoji

2/B: listnaté nepůvodní druhy 5 ha

Postupná přeměna porostů na porosty s cílovou dřevinnou skladbou tvrdého a měkkého luhu v závislosti na stanovišti

NPP Soutok

NPP Soutok

Navržená výměra: 3105,3 ha

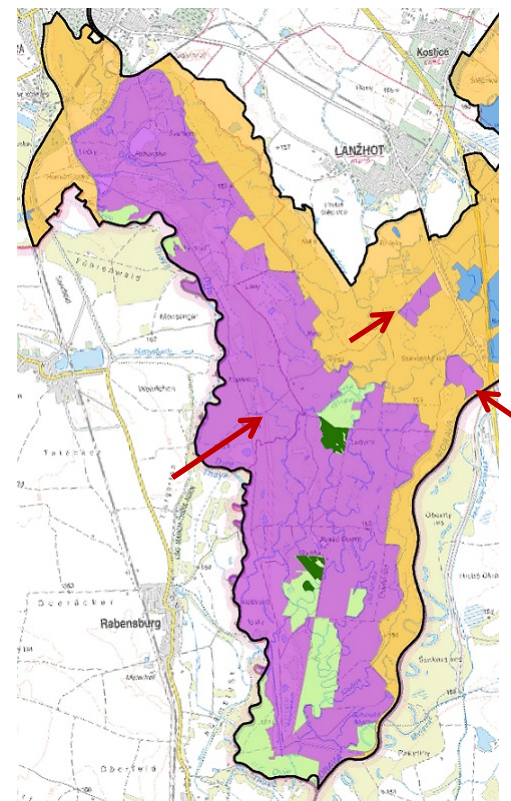
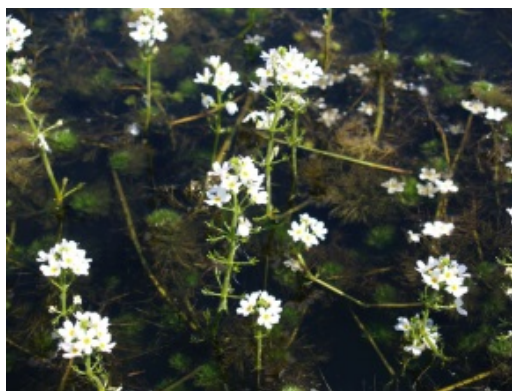
Rozsáhlý a souvislý komplex lužní krajiny zahrnující lesní i nelesní vegetaci. Menší oddělené lokality jsou vymezeny poblíž Křenové cesty a u Ferencovy louky.

Předměty ochrany v EVL:

L2.3, L2.4, L3.4, M2.1, T1.7, T1.8, T1.9, T3.5B, V1A, V1B, V1F, V4A, bobr evropský, bolen dravý, čolek dunajský, drsek menší, drsek větší, hořavka duhová, hrouzek běloploutvý, ježdík dunajský, ježdík žlutý, klínatka rohatá, kuřka ohnivá, lesák rumělkový, ohniváček černočárný, ostrucha křivočará, páchník hnědý, piskoř pruhovaný, sekavec, svinutec tenký, tesařík obrovský, velevrub tupý, vydra říční

Předměty ochrany v PO:

čáp bílý, luňák hnědý, luňák červený, včelojed lesní, raroh velký, lejsek bělokrký, žluna šedá, strakapoud prostřední, ledňáček říční

Hospodářská opatření v lesích NPP

1/A: dubové porosty (DB > 50%) 978 ha

zajištění vhodné dřevinné skladby a prostorové struktury lesních porostů, která je optimální pro ochranu saproxylického hmyzu.

1/B: smíšené por. s DB (11–49%) 478 ha

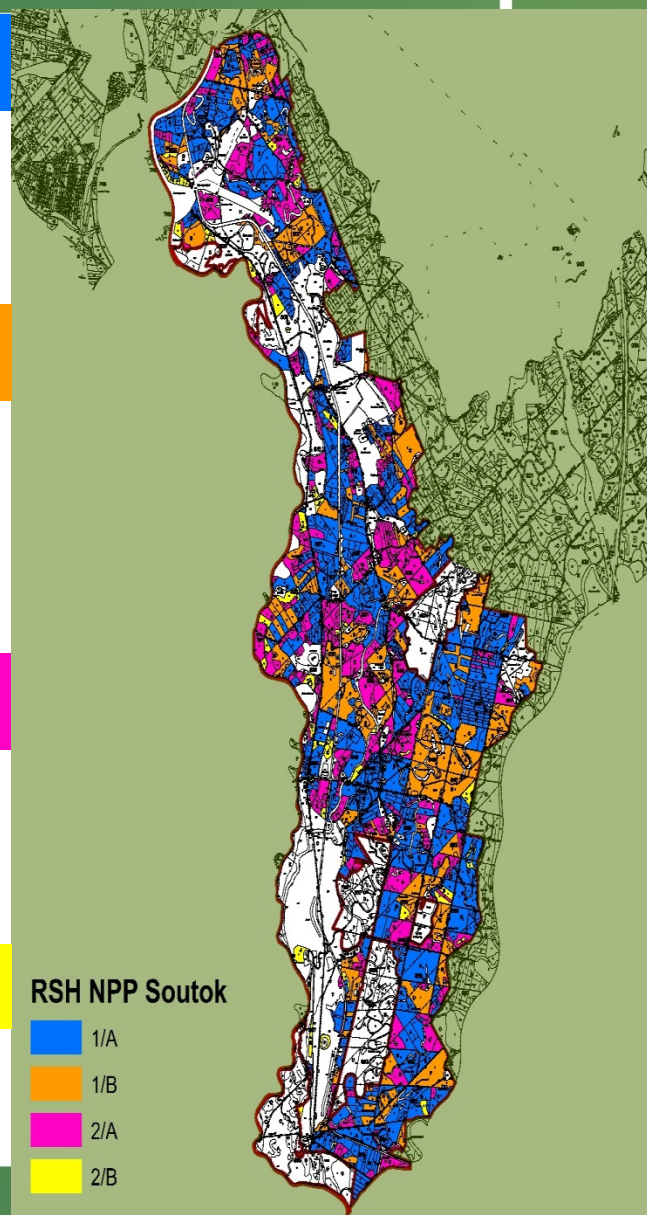
Zajištění vhodné dřevinné skladby a prostorové struktury lesních porostů, která je optimální pro ochranu saproxylického hmyzu a zajištění existence biotopu tvrdého luhu.

2/A: ostatní porosty (DB < 10%) 486 ha

Zajištění vhodné dřevinné skladby a prostorové struktury lesních porostů k zajištění existence biotopu tvrdého luhu.

2/B: porosty měkkých list. dřevin (>50%) 80 ha

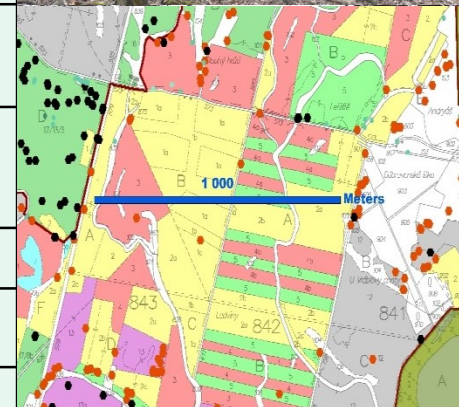
Zajištění vhodné dřevinné skladby a prostorové struktury lesních porostů k zajištění existence biotopu měkkého luhu.

Hospodářská opatření v lesích NPP

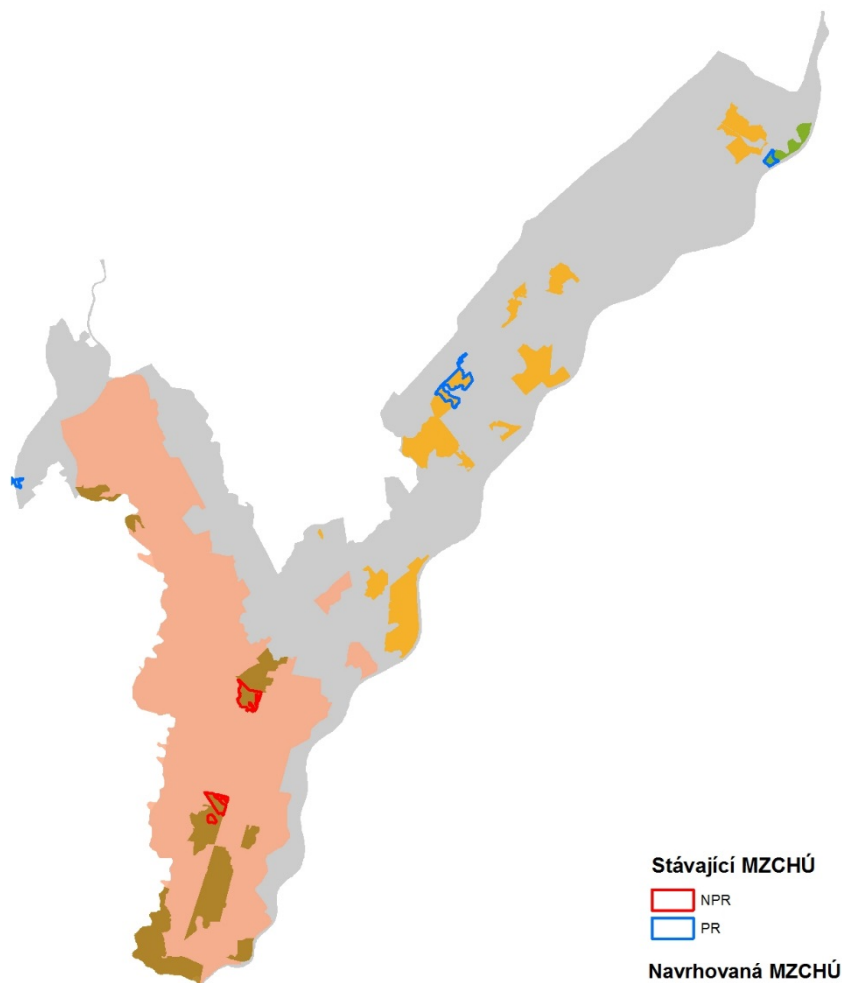
hospodářské opatření/RSH	1/A	1/B	2/A	2/B
obmýtlí/obnovní doba	160/60	140/40	90/20	40-100/20
způsob obnovy a obnovní postup	pP, pH		H - do 1 ha	
	Aktivní prosvětlování během dlouhé dílčí obnovní doby (první dvě fáze velmi intenzivní)	Aktivní prosvětlování během dlouhé dílčí obnovní doby (první dvě fáze velmi intenzivní)	VR enklávy vrškové hospodaření	Primárně využití generativní schopnosti TP, VR. VR enklávy vrškové hospodaření
	V případě nezdaru přirozené obnovy - maloplošná holá seč	Maximální časoprostorová diferenciace holosečných obnovních prvků. Nepřirázovat obnovní prvky ihned po zajištění kultur a nárostů.		
	Příprava plochy pro zalesnění bez narušení povrchu půdy, případně jamková nebo plošková sadba (30x30 cm)			
	Na obnovovaných plochách ponechávat pařezy v min. výšce 5 cm. Na okrajích pasek (okapová linie) zcela vyloučit frézování. Ponechávat mrtvé dříví.			
výstavky	20-30 stromů/1 ha	10 stromů/1ha		
výchovné zásahy	Intenzivní výchovné zásahy		běžné výchovné zásahy s podporou PDS	
nahodilé těžby	Při nahodilých těžbách ponechávat 20 % souší v porostech + 20 % mrtvého dříví.			

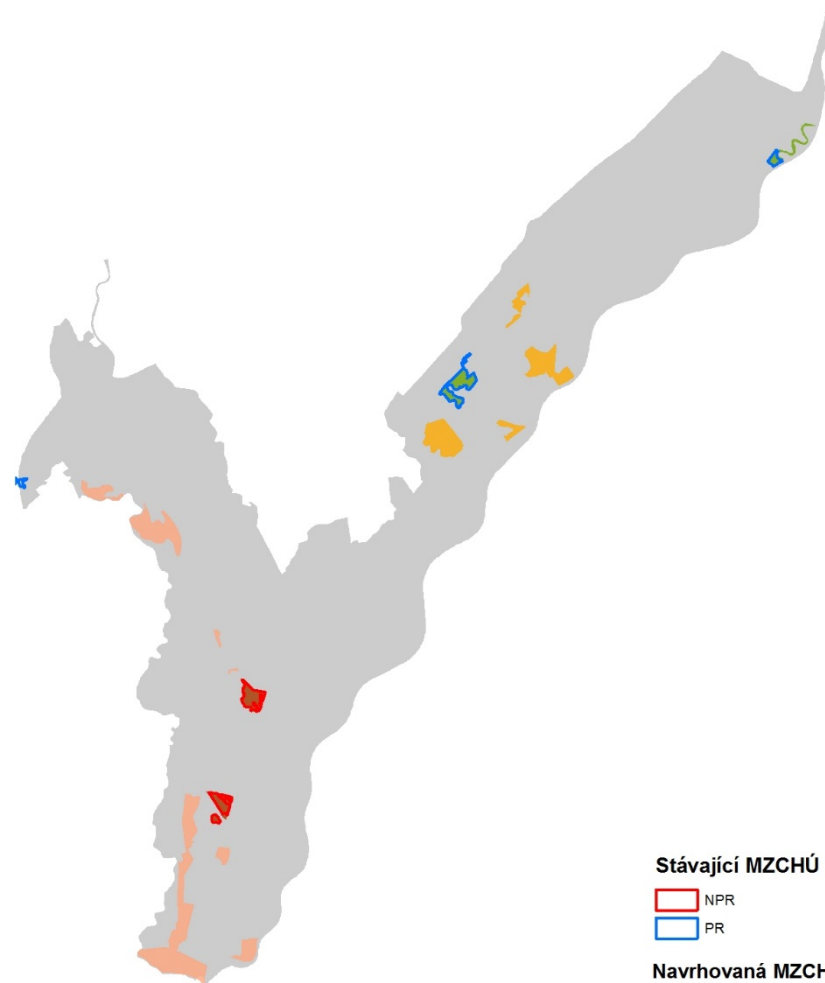
Srovnání návrhů AOPK ČR a LČR

AOPK

LČR

Základní potřeby ale máme stejné

- mezi postoji AOPK ČR a LČR, s. p., existují velké rozdíly, ale řada věcí nás spojuje:
 - zájem o zachování fenoménu lužních lesů na Soutoku
 - snaha o přiblížení části území lidem a využití jeho turistického potenciálu
 - snaha o zapojení místních lidí a podnikatelů do udržitelného rozvoje území
 - potřebujeme zde vodu, spoustu vody...
- **zde bychom tedy měli hledat a najít klíč k dlouhodobé fungující spolupráci**

Bez vody to na Soutoku nepůjde...

Loňské povodňování je výzvou

Děkujeme za pozornost

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

